

muzejske zbirke, ampak da bi ji dali primeren prostor in jo uredili, obenem bi pa poskrbeli za pravilen urbanistični razvoj kraja, ki naj bi ohranil svojo svojsko podobo.

Francè Planina

MUZEJSKI IZLETI

Naše muzejsko društvo je mnenja, da ni zadosti, če samo uslužbenci muzejske uprave prihajajo v stik z drugimi muzealci na svojih strokovnih zborovanjih, ampak stremi za tem, da bi tudi društveni odborniki in člani spoznali druge slovenske muzeje, posebno krajevalne, njihovo vsebino, njihove cilje, načine dela in razstavljanja. Na teh izletih tudi navezujemo stike z vodilnimi osebami dru-
dih muzejev in jih seznanjamo s svojo ustanovo. Nalogo, organizirati te izlete, je odbor poveril odborniku Lovru Planini, ki skrbno prouči pot z vsebinske, tehnične in finančne strani ter svoje predloge predlaga odboru na izbiro. Tako prirejamo muzejske izlete že tri leta.

Leta 1958 smo obiskali na enodnevni vožnji z avtobusom Gozdarski, lesnoindustrijski in lovski muzej v Bistri pri Vrhniku, Notranjski muzej in zbirko Inštituta za raziskovanje krasa v Postojni, Goriški muzej v Kromberku, krajevni muzej v Tolminu, kjer nas pa, žal, kljub napovedi ni nihče pričakoval, in železarsko zbirko v Železnikih. Naslednje leto smo bili v Dolenjskem muzeju v Novem mestu in v Posavskem muzeju v Brežicah. Povsod si seveda ogledamo tudi značilnosti pokrajine in krajev.

Leta 1960 je Muzejsko društvo priredilo kar dva izleta. Prvi, 29. maja, je bil združen z otvoritvijo zbirke Groharjevih mladostnih del v Sorici. Ko smo se s tremi avtobusi — bilo nas je 78 — pripeljali v Sorico, so domačini priredili proslavo v čast slikarju Ivanu Groharju. Zadrugi dom, v katerem je bila proslava, je postavljen prav zraven hiše, v kateri se je Grohar rodil. Nastopali so mladinski pevski zbor iz Sorice, moški zbor iz Železnikov in recitatorji iz Sorice in iz Davče. O Groharjevih mladostnih delih pa je spregovoril upravnik loškega muzeja Andrej Pavlovec. Prostorna dvorana je bila polna domačinov in gostov. Z nami so bili slikarji Gvido Birolla, Maksim Gaspari in Mirko Šubic. Po proslavi smo odšli k župnišču, kjer je mladi Grohar nekoč prebival in slikal in je v njegovi sobi sedaj urejena spominska zbirka. Sončno nedeljsko dopoldne, ki je zlatilo prelepo gorsko pokrajino med Ratitovcem in Po-

reznom, je ustvarjalo občutje, kakršno diha iz Groharjevih impresionističnih del. Predsednik našega muzejskega društva dr. Pavle Blaznik je pred hišo spregovoril o pomenu lokalne spominske zbirke, jo otvoril kot podružnico loškega muzeja in povabil družbo k ogledu. Groharjeva mladostna dela je zbral župnik Gačnik, ki je ljubitelj umetnosti in ima tudi po drugih prostorih zbrane razne slike in kipe.

Po opravljeni slovesnosti smo napravili izlet čez Soriško planino v Bohinj do Savice, čez Koprivnik in Gorjuše na Poljuko ter skozi Gorje v Ribno in domov.

Na drugem izletu 10. julija, ki je imel 51 udeležencev, smo obiskali gorenjske muzeje. Kovaški muzej v Kropi nam je razkazal ravnatelj Gašperšič, ki sam proučuje razvoj železarstva in je tudi sodelavec Loških razgledov. V starinski fužinarski hiši so v treh prostorih smiselno razvrščeni razni predmeti od listin, zemljevidov in slik do orodja, izdelkov in maket. Posebno privlačne so makete vigenjcev, fužine in fužinskih skladišč. Kakor Loka kaže tudi Kropa zlahko patino zgodovine, kjer večina hiš, še vzdrževani vigenjc Vice in v posebni stavbi ohranjena »slovenska peč« zgovorno pričajo o preteklih časih, iz katerih se je kraj rešil skozi gospodarsko krizo v sedanje umetno obrt in industrijo.

Po Čebelariskem muzeju v Radovljici nas je vodil čebelar in entomolog Rakovec. Muzej je nameščen v gradu in podaja pregledno sliko o slovenskem čebelarstvu, ki je prav na Gorenjskem imelo v Janši razumnega pospeševalca. Prikazane so vrste panjev, celoten čebelnjak, satje in razvoj čebel, čebelarstvo orodje in potrebščine, zajedalci čebel, razni dokumenti itd. K izdelkom iz medu smo dodali srce iz loškega malega kruhka, imeli so pa že več kosov malega kruhka iz Dražgoš. Radovljiški muzej zbira čebelarstvo predmete iz vse Slovenije in se zanima seveda tudi za naše ozemlje. V Selški dolini so njegovi sodelavci zasledili nenavadno kombinacijo panja — kranjčice s satnimi okvirčki.

Blejski grad obnavlja v turistične namene arhitekt Tone Bitenc, ki urejuje tudi naš Graben. V zgornjem delu gradu so sobane opremljene s pohištvom raznih slogov in prikazujejo grajsko kulturo preteklih stoletij. Našemu delovnemu človeku je to razkošje nekaj novega, saj v prejšnjih časih ni imel dostopa v gradove; na tujce, ki tako poznajo gradove iz Srednje in Zahodne Evrope, pa napravljajo vtis estetsko razstavljeni predmeti in prenovljeni grad z izrednim razgledom. Z Ble-

dom je povezan samo tisti del muzeja, ki kaže blejske izkopenine in načrt gradu. Treba bi bilo še mnogo podrobnega dela, da bi ta muzej pojasnjeval obiskovalcem nastanek blejske pokrajine, zgodovino Bleda, rast Bleda kot zdravilišča in letovišča, ribištvo in čolnarstvo na jezeru, značilnosti krajev in ljudstva, Bled v umetniških upodobitvah in podobno, s čimer bi res postal blejski muzej, ne le muzejsko opremljeni grad. Zgleden je pa način razstavljanja, ki napravlja odličen vtis in daje primere tudi nam, da bomo posamezne zbirke bolj estetsko in privlačno opremljali, kolikor bodo seveda dopuščala denarna sredstva.

Tudi Tehniški muzej na Jesenicah, ki je nameščen v pritličju gradiča na Savi in ga vzdržuje železarna, je zgled smiselne ureditve in lepe opremljenosti. Razkazal nam ga je tov. Torkar, ki izhaja iz železarske družine in že od malega živi v železarskem okolju. Prikazan je razvoj železarne, vrste rude, načini predelave, tehnološki postopki, izdelki itd. Zelo poučne so razne makete, ki zavzemajo precejšen del zbirke. Posebno učinkovita je kovačnica, kjer kovače pri delu predstavljajo figure v naravni velikosti. Poseben oddelek muzeja je posvečen socialnemu razvoju jeseniškega delavstva, pri čemer so dokumentirani nekateri zgodovinsko važni dogodki v stari Jugoslaviji, med okupacijo in v povojnih letih. Pri muzeju je udobno opremljena predavalnica, kjer imajo tečaje za železarske vajence, da jih ob gradivu iz muzejskih zbirk uvajajo v železarstvo in jih pripravljajo za delo v tovarni.

Na povratku smo si ogledali Prešernovo rojstno hišo in cerkev s freskami v Vrbi. Obiskali smo grobišče talcev v Begunjih kjer ležijo tudi naši znanci Ločani, in muzej v celicah smrti, ki je bil že pripravljen za slovesno otvoritev naslednjo nedeljo. Med spomini, ki so predstavljeni v celicah, se nekateri nanašajo tudi na Loko, n. pr. fotografija loškega trga z italijansko in hitlerjevsko zastavo na Kajbetovi hiši, fotokopije pisem na smrt obsojenega Franca Rajglja iz Loke itd. Minka Kalan, ki je bila z nami, je bila sama zaprta v eni teh celic in obsojena na smrt, pa nam je sedaj predočevala tragiko tedanjih časov.

Zavili smo še v Tržič in naleteli na nekatere znanke, ki si že več let prizadevajo, da bi tudi Tržič ustvaril svoj muzej, a jim stanovanjska stiska in nerazumevanje meščanov to preprečujeta.

Francè Planina

OBISK MEDNARODNE MUZEJSKE DELEGACIJE

Kakor pripadniki najrazličnejših drugih strok, tako so tudi muzejski delavci povezani v svojem strokovnem društvu. V Sloveniji jih združuje republiško društvo, ki sestavlja z enakimi društvi drugih republik Zvezo muzejskih društev Jugoslavije. Ta razvija svojo strokovno dejavnost v več sekcijah (muzeji NOB, konservatorska sekcija, tehniško-znanstveni, pomorski, prirodoslovni, etnografski muzeji) in v sekciji za zveze s tujino, ki je sestavni del Mednarodnega muzejskega sveta (ICOM) in se uradno imenuje Jugoslovanski nacionalni komite ICOM.

Na generalni konferenci ICOM, ki je bila julija 1959 v Stockholmu, so jugoslovanski delegati predlagali plenumu te zveze, naj bi bil naslednji sestanek komisije ICOM za lokalne muzeje, ki jo vodi Jugoslovanka dr. Verena Han, jeseni 1960 v Jugoslaviji. Predlog je bil sprejet in so takoj pričeli s potrebnimi pripravami. Vodilna ideja pri pripravljanju tega mednarodnega sestanka, ki je bila sprejeta na plenarni seji uprave Zveze muzejskih društev Jugoslavije, je bila, naj se članom mednarodne komisije za lokalne muzeje pokažejo različne vrste naših muzejev izven velikih središč, da bi ob posameznih primerih razpravljali o problematiki, ki zadeva to vrsto muzejev, ter da bi izdelali splošne sklepe, ki naj bi bili predlagani kot priporočila na naslednji generalni konferenci ICOM.

Po izdelanem načrtu so člani mednarodne komisije za lokalne muzeje bivali v Jugoslaviji v času od 18. do 30. septembra 1960. Z delom so pričeli v Beogradu, ko so najprej na temelju posebnega referata razpravljali o problematiki in nalogah pokrajinskih muzejev Jugoslavije, nakar so odšli na krožno potovanje po državi. V Ečki in Zrenjaninu so obiskali galerijo oziroma kompleksni muzej, nato Mestni muzej v Sarajevu, Muzej II. zasedanja AVNOJ v Jajcu, Muzej desanta in Titovo pečino v Drvarju, Etnografski in Arheološki muzej v Zadru, razpravljali vmes na Plitvičkih jezerih o neposrednih nalogah in o delovnem načrtu svoje komisije, obiskali nato še muzej v Karlovcu, Muzej maršala Tita v Kumrovcu, muzej dvorca v Trakošanu in od tod prešli na slovenska tla. Tu so si najprej ogledali muzej na Ravnah in razpravljali o lokalnih tehniških muzejih na ozemlju Slovenije ter preko Ljubljane prišli v Škofjo Loko.